

Naročnina
Dnevna izdaja
za državo SHS
mesečno 25 Din
polletno 150 Din
celoletno 500 Din
za inozemstvo
mesečno 40 Din
nedeljska izdaja
celoletno v Jugoslaviji 120 Din, za inozemstvo 140 Din

SLOVENECEC

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Cene oglasov
1 stolp, peti vrsta
maloglasni po 150
in 2 D, večji oglaš
nad 45 mm višine
po Din 2-50, veliki
po 3 in 4 Din, v
uredniškem delu
vrstica po 10 Din
Pri večjem g
naročilu popust
Izide ob 4 zjutraj
razen ponedeljka
dneva po prezniku

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III
Rokopis se ne vrača, ne frankirana
pisma se ne sprejemajo - Uredništvo
telefon št. 2050, upravnštvo št. 2328

Informativen list za slovenski narod

Uprava je v Kopitarjevi ul. št. 6 - Cerkveni
račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349
za inzerate, Sarajevski št. 7363, Zagreb
št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

Srednješolski zakon objavljen

Belgrad, 17. septembra. (Tel. »Slov.«) Današnje »Službene Novine« objavljajo zakon o srednjih šolah, ki določa:

§ 1. Naloga srednjih šol obstoja v tem, da skladno razvija sposobnosti učencev, da daje večjo splošno in narodno izobrazbo, da goji moralo in značaj, da ustvarja sposobnost za vršenje življenjskih nalog, socialnih in državljanjskih dolžnosti, da učence usposobi za lažje in uspešnejše napredovanje v poznejših poklicih ter da daje potrebno predizobrazbo za obisk vseučilišč in ostalih visokih šol.

§ 2. Srednje šole so popolne z 8 razredi ali nepopolne s 4 razredi.

§ 3. Tipi srednjih šol so trije:

Realna gimnazija, realna in humanistična gimnazija. Realke in humanistične gimnazije se lahko odpravljajo kot posebne šole (ali pa samo vzporedni oddelki) poleg realnih gimnazij samo v mestih, kjer še obstoja realna gimnazija kot tip srednje šole.

§ 4. Srednje šole so lahko moške za učence in ženske za učence, ali pa mešane za skupno šolanje učencev in učenk v krajih, kjer ni posebnih ženskih srednjih šol istega tipa.

Določbe glede zasebnih šol.

§ 5. Srednje šole so državne ali samoupravne, privatnih šol ne sme biti. Prosvetno ministrstvo lahko prepove delovanje vseh šol in tečajev za pripravo privatnih učencev srednjih šol, ako se te šole ne podreje zahtevam državnih interesov. V tem paragrafu se zakon sklicuje na § 127. prehodnih določil in pravi: Izvzetno od § 5. bodo mogle nadalje obstojati samo privatne srednje šole, ki že obstojajo na dan, ko stopa v veljavo ta zakon, ako se najdalje v času štirih mesecev potem, ko stopi v veljavo ta zakon, v vsakem oziru podvržejo novim predpisom. V istem roku se morajo prilagoditi predpisom tega zakona tudi samoupravne srednje šole, ki bodo obstojale na dan, ko stopa ta zakon v veljavo. V nasprotnem slučaju se bodo zaprle. Nove zasebne šole se ne morejo otvoriti niti obstoječe premestiti iz kraja v kraj.

§ 6. govori o

ustanovitvi državnih srednjih šol.

Da se v kakem mestu ustanovi državna srednja šola, je potrebno: 1. da je na razpolago predpisano število učencev iz mesta in okolice, ki gravitira v to šolo, 2. da obstojajo predpisane šolske zgradbe s popolno opremo in vsemi potrebnimi učnimi pripomočki in sredstvi, 3. da je za otvoritev šole predvidena potrebna vsota v državnem proračunu. 4. da je v proračunu samoupravnih teles poskrbljeno za vzdrževanje šolske zgradbe, kakor tudi za kurjavo, razsvetljavo in vodovod, ter končno, da je na razpolago dovolj kvalificiranih profesorjev.

§ 7. Za otvoritev nove srednje šole ali razrede je potrebno sledeče število učencev: 1. ako se šola odpravlja postopoma razred za razredom, mora biti za prvi razred priglasih najmanj 50 učencev, za peti pa 35, 2. ako se odpravlja več razredov naenkrat, mora biti za prvi razred priglasih 50, za drugi 50, za tretji 45, za četrti 45, za peti 40, za šesti 40, za sedmi 30 in za osmi 30 učencev.

Popolne srednje šole se lahko reducirajo na nepopolne, ako v razdobju treh let na koncu vsakega šolskega leta skupno število učencev štirih višjih razredov ni večje kakor 90. Slično temu se nepopolne srednje šole zapro, ako je v njej v treh zaporednih letih manj kot 120 učencev v vseh štirih razredih. V izjemnih primerih, kjer razlogi državne prosvetne politike nalagajo posebne oziroma prosvetni minister lahko po zaslišanju glavnega prosvetnega sveta izda drugačno odločbo za posamezno srednjo šolo. Izpreminjanje popolne srednje šole v nepopolno in obratno, kolikor je to predhodno odobreno z državnim proračunom, in zatvoritev nepopolnih šol se vrši s kraljevskim ukazom na predlog prosvetnega ministra.

§ 9. Vsaka državna srednja šola ima svoj šolski teritorij, katerega določa minister prosvete.

§ 10. Za državne srednje šole mora obstojati ali pa se mora postaviti posebno poslopje. V nobenem primeru se niti začasno ne sme vzeti poslopje kake druge šole. Ločeno od šolskih prostorov mora biti stanovanje za ravnatelja in vsaj za enega služitelja-hišnika.

§ 11 pravi, da se srednje šole odpravljajo s kraljevim ukazom na predlog ministra prosvete.

Dolžnosti občin in oblasti.

§ 12. Občina, v kateri se odpravi državna srednja šola, je dolžna dati potrebno zemljišče za šolsko poslopje. Če občina nima primernega zemljišča, se to zemljišče odkupi po zakonu o ekspropriaciji nepremičnin. Stroške za zgradbo, popravilo in vzdrževanje zgradbe nosi občina. Redne poprave na poslopju se morajo vršiti v času velikih počitnic. Da se zgradi in popravi čim več poslopij, se oblast lahko zadoži, za kar dobi državno dovoljenje.

Oprema srednjih šol.

§ 13. Vsaka srednja šola mora imeti poleg šolske opreme in učil tudi knjižnico za profesorje, knjižnico za učence in knjižnico učnih knjig.

§ 14. določa, da mora vsaka državna srednja šola imeti prostore za kopališče in šolsko polikliniko.

Šole samoupravnih oblasti.

§ 15. Samoupravnim oblastim se lahko odobri, da na svoje stroške otvorijo in vzdržujejo popolne ali nepopolne srednje šole. Otvoritev se vrši istotako s kraljevim ukazom na predlog ministra prosvete. Za take srednje šole veljajo za šolska poslopja, opremo, knjižnice, učila, notranjo ureditev, učni načrt in program iste odredbe, kakor za državne srednje šole.

§ 16. določa za šole oblastnih, okrajnih ali mestnih kompetenc glede direktorja, profesorjev in učnih predmetov iste potrebe, kakor za državne šole. O vrednosti spričeval teh šol odloča minister prosvete.

Internati.

§ 17. govori o internatih. Dovoljenje za otvoritev internata poleg srednje šole daje minister prosvete. Internati se ne smejo odpravljati na državni račun. Aktivni profesorji na srednjih šolah ne smejo biti lastniki privatnih internatov, ne smejo biti tam izpraševalci ali profesorji niti ne smejo tam vršiti nobenih funkcij. Izvzeti so internati, osnovani po samoupravnih oblastih, humanitarnih društvih in ustanovah, ki se brigajo za učence, katerih roditelji živijo zunaj kraja, v katerem je gimnazija.

§ 18. Vse srednje šole in internati v šolah in izven njih so pod nadzorstvom ministra prosvete.

Učni načrt in šolske knjige.

§ 19. Kateri predmeti in veščine se predavajo obvezno ali neobvezno, predpiše minister prosvete po zaslišanju glavnega prosvetnega sveta.

§ 21. V vseh srednjih šolah se učenci poslužujejo samo onih učbenikov in učbenih sredstev, ki odgovarjajo predpisom zakona o učbenikih.

§ 22. Po učenem in vzgojnem programu se morajo ekskurzije smatrati za sestavni del šolskega dela.

§ 24. Skozi ves pouk naj se doseže najpopolnejše spoznavanje naše države z vseh strani narodnega, materialnega in duhovnega življenja. Na tej podlagi se bodo izdajali tudi učni načrti in programi.

§ 25. Prosvetni minister predpiše posebna pravila o vzajemnih odnosih med šolo in domom ter o vzajemnem sodelovanju roditeljev in profesorjev v cilju, da se čim bolj doseže napredovanje učencev.

Šolsko leto.

§ 26. Šolsko leto se začne 11. septembra z vpisom učencev in traja do 10. septembra prihodnjega leta.

§ 27. Šolsko leto se začne takoj, ko se konča vpis, najpozneje pa s 16. septembrom, konča se pa v popolnih srednjih šolah 10. junija, v nepopolnih pa 15. junija. Za učence 8. razreda se končajo predavanja 31. maja, za učence 4. razreda pa 10. junija.

§ 28. Šolsko leto se deli na tri tromesečja. Prvo traja do konca februarja in tretje do konca maja oboje 10. ali 15. junija. Na koncu pouka se določijo ocena uspehov, se vrše izpiti in se kvalificirajo učenci na podlagi določb tega zakona in predpisov prosvetnega ministra.

§ 30. Letni uspeh se naznani učencem na Vidov dan 28. junija.

§ 32. Glavne počitnice trajajo od 29. junija do 31. avgusta vključno. Ravnatelj srednje šole lahko v potrebi po svojem preudarku dovoli tri dni dopusta v enem šolskem letu.

Vpisovanje in sprejemanje učencev.

§ 33. Učenci se vpisujejo v posamezne razrede od 11. do 13. septembra vključno in sicer po vrsti, ki jo določi šolski ravnatelj.

§ 35. Za vpis v prvi razred mora vsak učenec predložiti potrdilo o uspešno dovršenem četrtem razredu osnovne šole, o dobrem ponašanju, dalje krstni list in potrdilo, da je na dan vpisa imel najmanj 10 let in največ 13 let. Pri vpisu v 5. razred učenec ne sme biti starejši kot 17 let, v 7. razred pa ne več ko 19 let.

§ 36. Vsaka srednja šola je dolžna sprejeti učence iz svojega šolskega teritorija in učence iz drugih šolskih teritorijev, ako v njih ni šol, kakor tudi otroke staršev, ki so se preselili.

§ 37. Vsi učenci se morajo takoj prvi dan pregledati po šolskem zdravniku. Nadalje našteva ta paragraf posamezne dolžnosti zdravnikov.

Določila o učencih.

§ 38. Predavanja smejo obiskovati samo redni učenci.

§ 40. določa število učencev po razredih. V prvem in drugem razredu sme biti največ po 50, v tretjem in četrtem največ 45, v petem in šestem največ 40, v sedmem in osmem največ 30 učencev.

§ 41. O obnašanju učencev v šoli in zunaj šole se izdajajo šolska spričevala in sicer na podlagi pravilnika, ki ga posebej predpiše prosvetni minister.

§ 42. določa kazni. Učence lahko kaznuje profesor, razredni starešina, razredni svet, ravnatelj in profesorski svet.

§ 43 določa posamezne kazni podrobneje.

§ 44. Za ocenjevanje uspehov se določa pet ocen: odlično 5, prav dobro 4, dobro 3, zadostno 2, nezadostno 1.

§ 45. Za oceno obnašanja so določeni štirje redi: odlično 4, prav dobro 3, dobro 2, slabo 1. Nadaljnji paragrafi so namenjeni navodilom, kako se te ocene vršijo.

§ 50 in naslednji določajo, kako se učenci prevajajo iz posameznih razredov v druge razrede.

§ 53 določa, da se razred lahko ponavlja samo enkrat.

§ 54. Po dokončanem drugem tromesečju lahko profesorski svet na predlog razrednega sveta izključi iz šole nepripravljenega, zamenjanega in nevrednega učenca, vendar pa mu mora na koncu istega šolskega leta dati še enkrat možnost, da polaga izpit iz vseh predmetov.

Izpit.

§ 55 določa izpite. Izpiti so ponavljalni, razredni, dopolnilni, privatni, nižji in višji tečajni.

§ 56. Ponavljalni izpiti se vršijo od 1. do 10. septembra.

§ 57. Učenec, ki dovrši osmi razred, polaga višji tečajni izpit. Nižji in višji tečajni izpit se vrši v mesecu juniju. Za učence četrtega in osmega razreda, ki polagajo ponavljalne izpite, se vrši tečajni izpit meseca septembra.

§ 58. Nižji in višji tečajni izpit (zrelostni izpit), dopolnilni in privatni izpit se polaga samo na državnih srednjih šolah.

§ 59. Učenci iz srednjih šol kake druge države, kakor tudi učenci, ki prihajajo iz ene šole v drugo z različnim naučnim programom, polagajo dopolnilni izpit iz tistih predmetov, katerih so v svoji šoli niso učili, ali katerih so se učili samo v manjšem obsegu. Ta dopolnilni izpit se polaga meseca junija ali septembra. Za polaganje dopolnilnega izpita se plača državna taksa v gotovem denarju. Ta taksa se porabi za potrebe šole, v kateri učenec polaga izpit. Podrobnejša pravila predpiše prosvetni minister.

§ 60. Privatni izpiti se polagajo edino v državnih šolah in sicer samo meseca junija.

§ 61. Za polaganje izpita plača privatni učenec državno takso po zakonu o taksah v gotovini za fond šole, na kateri se polaga izpit. Iz tega fonda se ne sme plačevati nobena osebna potreba.

§ 62. Nadzorstvo nam vsemi izpiti vrši ravnatelj šole ali pa odposlanec prosvetnega ministra. Za privatne izpite lahko minister

svojem odposlancem odredi poseben honorar, ki ga plačajo privatni učenci.

§ 64. Osebe, ki polagajo izpite privatno, ne morejo končati srednje šole in položiti višjega tečajnega izpita pred dovršenim 18. letom.

§ 65. Na koncu šolskega leta dobi vsak učenec spričevalo o svojem učenju in obnašanju v istem šolskem letu.

Dijaška društva.

§ 67. Učenci srednjih šol lahko ustanavljajo društva z namenom moralnega, estetičnega ali zdravstvenega napredovanja, nikakor pa ne na plemenski ali verski podlagi. Delovanje društev stoji pod stalnim nadzorstvom profesorjev. Pravila odobrava prosvetni minister na predlog profesorskega sveta. Razen v tem društvu, učenec srednje šole ne sme biti član nobenega drugega društva, razen naraščaja Rdečega križa.

Določila o profesorjih in suplenth.

§ 68. Profesorji srednjih šol so redni in honorarni. Redni profesorji in suplenti se postavljajo za poučevanje glavnih predmetov in risanja ter glasbe, za vse ostale predmete pa se postavljajo strokovni učitelji. Redni profesorji se postavljajo na podlagi odredb tega zakona.

§ 70. Profesorji ali suplenti verouka se postavljajo samo tam, kjer bo za te predmete zadosti ur, sicer pa se postavljajo honorarni učitelji verouka.

§ 72. Za ravnatelja nepopolne srednje šole se lahko postavi profesor s položenim profesorskim izpitom, ki ima najmanj osem let profesorske službe v srednji šoli, za ravnatelja popolne srednje šole pa tisti, ki je bil najmanj pet let ravnatelj nepopolne srednje šole, ali pa profesor s položenim profesorskim izpitom ter najmanj 15 leti profesorske službe in se je poleg tega odlikoval z učenim vzgojnim delom. V ženskih srednjih šolah se tudi profesorice lahko postavijo za ravnateljke, ako imajo za to kvalifikacijo v smislu predpisov tega paragrafa.

§ 73. Suplent postane profesor, ko položi profesorski izpit in dovrši tri leta v državni službi. Profesorski izpit je strokovni državni izpit ter se vrši pred komisijo, ki jo odredi prosvetni minister. Pravila, po katerih se izpit vrši, bo predpisal prosvetni minister po rešitvi glavnega prosvetnega sveta. Ta izpit lahko polaga suplent, ki je poučeval najmanj 2 leti na kakšni srednji šoli. Naziva profesorja ne more nositi nobena oseba, ki nima po določbah tega zakona za to pravice.

§ 74. Za suplenta se lahko postavi oseba, ki je položila zrelostni izpit na srednji šoli in diplomski izpit na filozofski fakulteti katerikoli univerze v naši državi. Za suplenta verouka pa se nastavi tisti, ki je položil zrelostni izpit na srednji šoli in diplomski izpit na bogoslovni fakulteti katere naših univerz in priloži odobritev pristojne cerkvene oblasti, da sme poučevati verouk. Ta odobritev pa se lahko tudi prekliche, ako bi se pozneje pokazalo, da je dotičnik predaval proti odredbam cerkvene oblasti. Sicer pa se bo z njim postopalo po zakonu.

§ 75. Začasni učitelj postane strokovni učitelj, ko položi izpit in dovrši najmanj tri leta v državni službi.

§ 76. Začasni učitelj telovadbe more postati samo tisti, ki je položil zrelostni izpit na srednji šoli ali na učiteljski in obiskoval telovadno šolo ali pa tečaj, ki je trajal najmanj leto dni.

§ 77. Suplenti in začasni strokovni učitelji, ki ne napravijo profesorskega, oziroma učiteljskega izpita v dobi štirih let, od kar so nastopili službo, se odpustijo iz profesorske službe, v katero se lahko povrnejo šele, ko napravijo profesorski izpit, oziroma izpit za strokovnega učitelja.

§ 80. in 81. vsebujeta določbe o profesorski službi.

§ 82. določa, da se tisti profesorji, ki po ocenah ravnatelja oziroma nadzornika radi svojega temperamenta oziroma zdravlja ali kake druge hibe postanejo nesposobni za službovanje v šoli, premestijo v upravno prosvetno službo ali eventualno v upravno službo kakega drugega resora, kolikor bo to mogoče.

§ 83. določa, da bodo poslali nekatere profesorje tudi na tuje univerze, da spopolnijo svojo kvalifikacijo, obenem pa določa, da se za suplente v Belgradu, Zagrebu, Ljubljani, Zemunu, Skoplju in Sarajevu postavljajo tisti, ki

so službovali najmanj pet let v kakem drugem kraju in se odlikovali s svojim delom.

§ 84. določa v 17 točkah

dolžnosti profesorjev.

Te dolžnosti naštevata nadalje §§ 85. in 86. § 87. določa, koliko tedenskih ur mora imeti profesor, in sicer mora imeti najmanj ravnatelj popolne srednje šole pet ur, ravnatelj nepopolne srednje šole, ki ima do 12 oddelkov, do osem ur, ako pa ima več kot 12 oddelkov, velja predpis za ravnatelja popolne gimnazije. Profesorji posameznih predmetov in predmetni učitelji morajo imeti najmanj 18 ur, profesorjem onih predmetov, pri katerih se pojavljajo tudi pismene naloge, kakor tudi oni, ki imajo preko 20 let profesorske službe, pa se lahko število ur po dobroti prosvetnega ministra zniža na dve uri. Suplenti za učne predmete imajo prvi dve leti 14 ur, potem pa toliko, kot profesorji. Strokovni profesorji in učitelji 20 ur, suplenti in začasni strokovni učitelji prve dve leti 16 ur, potem pa 20 ur. V slučaju potrebe je profesor dolžan sprejeti tudi večje število ur, in sicer suplent največ 3, vsi ostali pa 4 ure. Te ure ne bodo plačane. Ravnotako ne bodo plačani tudi višji in nižji tečajni izpiti.

Profesorske plače.

§ 88. vsebuje določbe o plačah srednješolskih profesorjev. Suplenti imajo isto položajno plačo, kakor uradniki 9. skupine I. kategorije. Profesorji se postavljajo v 8. skup. I. kat. po 4 letih. V tej skupini lahko napredujejo v 7.-I. Po nadaljnjih 4 letih v 6.-I. Po novih 4 letih v 5.-I. Po 5 letih v 4.-I. Po 4 letih v tej pa v 4.-I. z osnovno plačo 18.000 Din. Po 4 letih pa lahko zopet napredujejo v 3.-I. Ravnatelji nepopolnih gimnazij se uvrščajo, kakor profesorji popolnih gimnazij, v 4.-I., po 3 letih v tej skupini pa lahko napredujejo v 4.-I. s položajno plačo 18.000 Din. Po nadaljnjih treh letih v 4.-I. napredujejo v 3.-I. Ter pridejo lahko po 5 letih v tej skupini v 3.-I. s položajno plačo 39.000 Din. Profesorji 4. in 3. skupine I. kat. se postavljajo za ravnatelje v isti skupini. Nadzorniki v ministrstvu in oblastih se postavljajo v 4.-I. Po 3 letih nadzorniške službe pridejo v 3.-I. Po nadaljnjih 3 letih pa v 3.-I. s položajno plačo 39.000 Din. Profesorji 4.-I. in 3.-I. ter ravnatelji 3.-I. in 3.-I. se postavljajo za nadzornike v ministrstvu in pri oblasteh v isti skupini. Načelniki v ministrstvu se postavljajo v 3.-I. Po 4 letih v 3.-I. Nadzorniki in ravnatelji 3.-I. in 3.-I. se postavljajo za načelnike v isti skupini. Nadalje se nadzorniki pri ministrstvu in oblasteh v 4. in 3. skupini ter načelniki pri ministrstvu v 3. in 3. skupini se postavljajo za ravnatelje v isti skupini. Čas, ki ga prežive v kaki skupini kot inspektorji in načelniki, se jim računa v čas napredovanja kot ravnateljem.

§ 89. Profesorji srednjih šol in vsi ostali uslužbenci, ki jih našteva ta zakon, imajo sledeče mesečne dodatke: suplenti 200 Din, profesorji 8. in 7. skupine 520 Din, profesorji 6., 5. in 4. skupine 920 Din, profesorji 4. in 4. skupine 1200 Din, ravnatelji nepopolnih gimnazij 1080 Din, ravnatelj popolnih gimnazij ter nadzorniki pri ministrstvu in oblasteh 1720 Din, načelniki v 3. skupini 1720 Din, načelniki v 3. skupini 2120 Din, predmetni in strokovni učitelji pa 520 Din.

Pokojnine.

§ 90. Načelniki in nadzorniki pri ministrstvu in oblasteh, kakor tudi vsi profesorji srednjih šol, dobijo po 35 letih službe pravico do polne pokojnine.

§ 91. Profesorji, ki se upokojijo po 15 letih službe, dobe kot pokojnino 60% svoje plače in redne stanarine. Kar se tiče dodatka na draginske doklade, veljajo odredbe, ki se nanašajo na ostale državne uradnike. Za vsako nadaljnje započeto leto se poviša pokojnina za 2%. Od posebnih mesečnih dodatkov, ki smo jih gori omenili, dobe tisti, ki so bili upokojeni po 20 letih efektivne službe 50% teh dodatkov. Ako pa so upokojeni po 25 letih, dobe 60%, po 30 letih 75%, in po 35 letih ves dodatek. V ostalem se zakon sklicuje na določbe splošnega uradniškega zakona.

Predpisi o šolski upravi.

§ 97. vsebuje predpise glede šolske uprave, razrednih predstojnikov ter razrednega in proforskega sveta.

§ 114. določa, da se morajo poslati prosvetnemu ministru v odobrenje predmetni in izpitni razporedi, otvoritev novih oddelkov, odločitve o spremenjenih tedenskih urah ter one zadeve, s katerimi ravnatelj ne soglaša.

§ 116. daje prosvetnemu ministru izključno pravico do nadzorstva nad vsemi srednjimi šolami v upravnem in prosvetnem oziru.

Prehodne naredbe.

§ 117 vsebuje prehodne naredbe, ki govorijo o razporedu profesorjev in nove položaje, oziroma plače.

§ 122. Duhovnikom katerekoli priznane verzizpovedi se štejejo pri določitvi osnovne plače in penzije leta, ki so jih prebili kot dušni pastirji v svojih župnijah.

§ 127 se sklicuje v svojih določbah na § 5, ki govori o obstoju privatnih šol, in določa, da smejo tudi nadalje obstajati edino tiste privatne šole, ki obstojajo na dan, ko stopi ta zakon v veljavo, ako se popolnoma prilagode predpisom tega zakona. Isto velja za vse samoupravne šole.

Avtorsko pravo

Zakonodajni svet sprejel načrt zakona

Belgrad, 17. septembra. (Tel. »Slov.«) Vrhovni zakonodajni svet je danes sprejel načrt zakona o avtorskem pravu, ki ga je predložilo prosvetno ministrstvo. Ta zakon je zelo zanimiv, ker vsebuje dosledno zaščito vsake duševne vrednote.

Po tem zakonu se bodo zaščitila vsa umetniška, literarna in druga dela ter bo zaščita trajala 50 let po smrti avtorja. Zanimivo je, da ta zakonski načrt določa tudi zaščito časopisnih vestí, posebno onih, ki izhajajo od tujih agencij. Listi ne bodo smeli ponastiti vestí teh agencij, dokler ne poteče rok 24 ur, a tudi v tem slučaju le z navedbo vira. Uvodni članki se bodo lahko ponastiskovali le z izrednim dovoljenjem. Če pa se članki samo prevajajo in vsebinsko posnemajo in se izvrši nov članek, se bodo smeli objavljati le z navedbo izvora. Zaščiten je vsak duševni proizvod, kakor fotografija, list, portret itd. Portreti se n. pr. ne bodo smeli razstavljeni brez dovoljenja avtorja in lastnika. Zaščiteni so nadalje govori, pridige ter razne brošure, ter ne sme nihče uporabiti govora ali predavanja, če nima za to dovoljenja. Edino govori v sodnih dvoranah ter na političnih in drugih

zborovanjih se bodo smeli brez dovoljenja uporabljati. Avtor lahko prepove časnikarju, da njegovega govora ne sme dati v list, če bi smatral za neoprotuno, da bi njegov govor izšel v kakem listu, ali pa če obstoji bojazen, da bi ga listi potvorili. Nadaljnja važna odredba določa, da se stvari, zaščitene po avtorskem pravu, ne smejo zarubiti oziroma na dražbi prodati. Če ima n. pr. avtor kakršnokoli zalogo svojih del doma, se ne smejo sodnijsko prodati, in to niti v nasledstvu. Če pa so pri založniku, ta določitev ne velja. Osnovni se bo podporni fond za književnike, v kateroga se bodo stekale vse kazni, ki bodo izrečene radi prestopka tega zakona.

Javno se brez avtorjevega dovoljenja ne bodo smele reproducirati niti glasbena niti pesniška dela. Tako n. pr. operni pevec brez dovoljenja komponista dotične pesni ali glasbenega dela sploh ne bo smel reproducirati. Prepovedane so tudi recitacije brez avtorjevega dovoljenja. Ako pa se recitacije oziroma koncerti vrše privatno v domačem hišnem salonu, pa zaščita avtorskega prava seveda ne prihaja v poštev.

Revizija pakta Društva narodov

Ženeva, 17. sept. (Tel. »Slov.«) Danes popoldne je v prvi komisiji Društva narodov za ustavna vprašanja prvič prišla na razgovor revizija pakta Društva narodov, katero zahteva več delegacij, posebno angleška, da se sedaj deset let stara pravila Društva narodov spravijo v sklad z novim pariškim paktom. Sir Cecil Hurst, angleški kronski jurist, je utemeljeval zahtevo angleškega ministrskega predstavnika, da se spremenita člen 12 in 15 pakta Društva narodov.

Lord Cecil Hurst je tudi danes še obširno govoril o vprašanju, ali naj se izpremeni člen 10 pakta D. N., ki jamči članom D. N. nedotakljivost in politično neodvisnost. Vprašanje je zanikal. Tudi za člen 16 Hurst ni predlagal nobene izpremembe. Pomen tega

takozvanega sankcijskega člena bi se itak zmanjšal v toliki meri, kolikor se posreči v resnici izključiti vojno iz mednarodne politike. O vprašanju postopka za spremenitev pakta Društva narodov je predlagala peruanska delegacija, da se določi posebna komisija, ki naj tekom leta natančno revidirata pakt. Angleška delegacija smatra tako revizijsko delo za odveč, ker bi se stavljeni predlogi lahko sprejeli še na tem zasedanju Društva narodov, ker niso drugega, kakor čisto logična posledica dejstva, da je velika večina članov Društva narodov podpisala in ratificirala pakt Društva narodov ter da so za one, ki tega še niso storili, merodajni samo konstitucionalni pomisleki.

Nove tatvine odkrite v zagrebški zakladnici

Zagreb, 17. sept. (Tel. »Slov.«) Komisija, ki je povodno tatvine dragocenega diptihona pregledala zakladnico zagrebškega Kaptola, je ugotovila, da sta ukradena tudi dva pektorala (skofovska križa) v vrednosti več milijonov dinarjev. Eden je bil okrašen s sedmimi velikimi smaragdi in številnimi briljanti, drugi pa je imel vdelenih devet krasnih ametistov in je bil istotako okrašen z briljanti. Oba pektorala je tat nadomestil s slabimi imitacijami, ki nimajo niti prvotnega števila kamnov niti točne oblike originalnih pektoralov. Nekaj časa so mislili, da so ukradeni samo kamni, pozneje pa so ugotovili, da sta tudi križa ukradena. Smaragdni križ je daroval kaptolski zakladnici

zagrebški škof Franc Taszy. Zanimivo je, da je zagrebški nadškof povodno svoje jubilejne proslave nosil ta pektoral in ni nihče opazil, da je ponarejen. Ametistni križ je darovala zakladnici cesarica Karolina, žena cesarja Franca II. Nadalje sta ukradena še dva škofovska prstana z velikimi dragimi kamni in eni škofovski prstan z briljanti. Tatvino so danes prijavili policiji. Vrednost ukradenih predmetov znaša 4 do 5 milijonov dinarjev. Tatvina je povzročila v Zagrebu ogromno senzacijo in se govori po mestu samo o tej stvari. Zelo težko bo dobiti ukradene stvari nazaj, ker je verjetno, da je tat prodal posamezne dragocene kamne v inozemstvo.

Bolgarsko priznanje Jugoslaviji

Sofija, 17. sept. AA. »Zora« objavlja uvodnik o bolgarskih reparacijah in izvaja med drugim, da je jugoslovanska vlada doslej dokazala, da zahteva od Bolgarske najmanj v denarnem pogledu. Jugoslavija je edina sosedna država, ki je svoje materialne spore z Bolgarsko uredila že leta 1923 na konferenci v Sofiji. Mora se priznati, nadaljuje list, da se je Jugoslavija tudi v reparacijskem vprašanju obnašala skrajno pomirljivo in da je prošnja bolgarske vlade, naj bi se odložilo plačilo dveh reparacijskih kvot zaradi potrebe, zadela v Belgradu na najmanjši odpor.

Drž. nabave plemenskih kokoši

Belgrad, 17. sept. AA. Sredi septembra ali pa začetkom oktobra bo nabavilo ministrstvo za poljedelstvo in vode plemenske kokoši plemen Island, Plymouth ali domače Stajerke, da bi jih kasneje porazdelilo v plemenske svrhe v onih krajih, kjer je treba sedanja plemena nadomestiti z novimi in boljimi. V kolikor teh plemenskih kokoši ne bo mogoče nabaviti v notranjosti države, se bodo kupile v inozemstvu. Živinorejska središča, ki so že določena, bodo obdržala izročene plemenske kokoši samo dotlej, da se tamkaj vzgoje nova plemena, nato pa jih bodo vrnila, da bi jih bilo mogoče oddati v drug kraj. Potrebno je, da se lastniki takih kokoši javijo s svojimi ponudbami.

Dunajska vremenska napoved: Večinoma jasno, ponoči hladno.

§ 128. Ako zgradba, v kateri se nahaja srednja šola, ne odgovarja potrebam, se mora v teku petih let nadomestiti z novo, ali pa spraviti v stanje, ki ga določa zakon.

§ 129. Ako občine, oziroma oblasti ne bodo takoj stavile na razpolago predpisanih zgradb za srednjo šolo, ki so sedaj nameščene v privatnih zgradbah, za katere država plačuje letno najemnino, smejo šole v njih ostati največ še pet let.

Francoska evakuacija Porenja

Pariz, 17. sept. (Tel. »Slov.«) Francosko vojno ministrstvo je v soboto izdalo povelja, ki so potrebna za izpraznitev drugega koblenškega pasu. Odhajanje francoskih čet se bo začelo 20. septembra ter se bo končalo še pred 1. novembrom. — Porenje bo zapustilo okoli 10.000 francoskih vojakov.

Hlinka o posledicah Tukovega procesa

Praga, 17. sept. (Tel. »Slov.«) »Lidove Listy« objavljajo intervju s poslancem Hlinko, v katerem Hlinka označuje stališče slovaške ljudske stranke z ozirom na proces proti dr. Tuki. Hlinka je ponovil svojo trditev, ki jo je izrekel kot priča v procesu, da je proces proti dr. Tuki komplot protestantskih Slovkov proti katoliškim Slovakom. Glede bodoče parlamentarne taktike svoje stranke je rekel Hlinka, da bo taktika odvisna od razsodebe proti dr. Tuki. Končno odločitev izreče občni zbor stranke koncem tekočega meseca. S tem procesom je njegova stranka mnogo pridobila, kar se bo pokazalo že pri prihodnjih volitvah.

Zveza slovanskih mest

Varšava, 17. sept. AA. Pri poročju, da je bila včerajšnja konferenca predstavnikov poljskih, češkoslovanskih, bolgarskih in jugoslovanskih mest sklenila, da se naj seslane komisija za zvezo mest štirih slovanskih držav. Nova zveza naj bi zbliževala narode teh štirih slovanskih držav potem gospodarskih razstav, kongresov, predavanj. Protokol te konference s sklepi vred bo podpisan danes v Varšavi.

Profesorski dohodki začno teči s 1. oktobrom 1929. Potrebne vsote se bodo dobile iz prihrankov prosvetnega ministrstva v proračunu 1929/30. Vse dosedanje odredbe o honorarjih profesorjev, nadzornikov, ravnateljev in ostalih učiteljev nehaajo veljati začetkom šolskega leta 1929/30. Zakon stopi v veljavo, ko ga podpiše kralj in se objavi v »Službenih novinah«. S tem nehaajo veljati vse druge določbe, ki se nanašajo na srednjo šolo.

Heimwehrovska debata v avst. parlamentu

Dunaj, 17. sept. (Tel. »Slov.«) V parlamentu je bil danes prvi nastop v pričakovani razpravi o notranjepolitičnih zapletitostih. V računovodskem odboru, ki se naknadno posvetuje o proračunu za 1928, je staval socialnodemokratski poslanec in voditelj republikanskega Schutzbunda dr. Deutsch vprašanje, ali je bilo v poglavju: »notranje ministvo« zabeleženo prekoračenje izdatkov za dunajsko policijo v znesku 1.289.387 šilingov, povzročeno radi dogodkov v Dunajskem Novem mestu 7. oktobra 1928. Oborožitev dunajske policije se spravlja v zvezo z zalogami Heimwehra. — Dr. Seipel je v intervjuju v »Daily Telegraphu« sporočil, da dunajska policija hrani orožje Heimwehra, kar je potem dunajski policijski predsednik označil za neresnično. Vse govoričenje o državnem udaru in puču ne imponira delavskemu razredu. V vsakem kraju v Avstriji, kjerkoli bi zasedal parlament, bi se našlo dosti ljudi, ki bi nastopili za demokracijo in ustavo.

Podkanceler Schumy mu je odgovoril, da so bili res 7. oktobra 1928 potrebni posebni izdatki, da se prepreči spopadi pri istočasnem nastopu Heimwehra in Schutzbunda. V St. Lorenzenu bi se bilo preprečilo prelivanje krvi, če bi se tam odredile enake odredbe. Izjavo dr. Seipela v »Daily Telegraphu« je dr. Seipel sam označil kot napačno. Policija ne hrani nobenega orožja Heimwehra. Končno je podkanceler Schumy apeliral na vse, da podpirajo notranjo razorožitev, treba je pripraviti za to potrebno atmosfero, ker tako ne more iti dalje. Vsem je jasno, da v primeru, če so kake skupine oborožene, zadržuje najmanjši povod, da se orožje sproži. Izrazil je nado, da se bodo vsi prijatelji naroda končno odrekli ideologiji oboroževanja. Nihče drug ko država ima skrbeti za javni mir in red.

Težka železniška nesreča v Italiji

Milan, 17. sept. (Tel. »Slov.«) Nočni brzovlak Rim—Firenza, s katerim so se peljali domov številni fašistovski voditelji od običnega zbora stranke, je na kolodvoru v Cortoni v Toscani trčil v tovorni vlak. Lokomotiva brzovlaka in deset vagonov je skočilo s tira. Od tovornega vlaka pa je razbitih sedem vagonov. V brzovlaku se je peljal tudi novi državni podtajnik za zrakoplovstvo poslanec Casalini. Ranjenih je bilo deset potnikov in trije železničarji. Stvarna škoda je velika.

Veliki fašistovski svet sklican

Milan, 17. sept. (Tel. »Slov.«) Mussolini je na dan 30. septembra ob 22 zvečer sklical veliki fašistovski svet. Ker mu je število 52 članov previsoko, da bi se mogla varovati tajnost razprav in sklepov, je na dnevnem redu te seje reforma sestave velikega fašistovskega sveta.

Zatrti vstaja v sovjetski Rusiji

Bukarešta, 17. septembra. (Tel. »Slov.«) Iz Besarabskega mesta Bender ob Dnjestrju se poroča, da je prišlo na drugem bregu reke v ruskem Tiraspolu do hudih bojov med vstaki in ruskim vojaštvom. Vojaštvo je najprej nastopilo proti vstašem s pehoto, danes pa je iastopilo tudi topništvo. Končno je vstase pregnala konjenica. Mesto Tiraspol, katerega prebivalstvo je zbežalo, je popolnoma opustošeno.

Priznanje bombnih atentatorjev

Berlin, 17. sept. (Tel. »Slov.«) Nadaljnja preiskava proti osebam, ki so se udeležile bombnih atentatov, se je sedaj osredotočila v Berlinu. Danes so s posebnim nadzorstvom prepeljali v Berlin 21 oseb, ki so bile dosedaj zaprte v Altoni. Neposredno pred transportom iz Altone je voditelj »Landvolku« Viljem Hamkens, ki je med najbolj znanimi agitatorji tega pokreta, priznal dejanje. Priznal je, da je v vseh slučajih vedel za atentate. Izjavil je, da bi morala policija prijeti vsa pokrajina, če bi hotela zagrabititi vse, ki so o stvari vedeli.

Radek zopet v milosti

Berlin, 17. sept. AA. Listi poročajo iz Moskve, da je »Politbiro« dovolil Radeku, ki je bil zaradi svojega opozicijskega zadržanja izključen iz stranke, da se povrne v Kominternu.

Manevri sovjetske vojske

Varšava, 17. sept. AA. V bližini poljske meje v podrajškem okrožju so se vršili manevri sovjetske vojske s sodelovanjem dobrovoljskih organizacij, oddelkov za strupene pline, tankov itd. Na področju manevrov je bilo poslavljenih 27 kinoparavolov, ki so posnemali potek manevrov v kasnejše propagandne svrhe.

Nove epidemije v Grčiji

Atene, 17. sept. AA. Iz Kavale v bližini Soluna poročajo, da so tamkaj ugotovili pet primerov gobavosti. Listi poročajo, da so bili v tamkajšnji okolici dognani tudi nekateri primeri spalne bolezni, ki je lani razsajala po vsej Grčiji.

Kaj je novega

Koledar

Sreda, 18. septembra (kvatre): Jožef Kupertin, spoznavavec.

Deset let

Konjice, 16. sept. 1929.

Freteklo nedeljo se je vršila pri nas desetoletna slavnost. Orlovska družina je obhajala desetletnico svojega življenja, prav tako pa tudi njen ustanovitelj, mil. g. arhidijakon Fr. Tovornik desetletnico svojega uspešnega delovanja v Konjicah. Obe slovesnosti sta združeni dali tako lep dan, da smo ga bili v resnici veseli. — Na predan in predvečer so grmeli izpod starega gradu streli iz možnarjev in vabili v Konjice... Zvečer sta moški in mešani zbor med spuščanjem raket in ob ogromni udeležbi tržanov in okoličanov zapela g. arhidijakonu podoknico. V nedeljo dopoldne pa se je izza Društvenega doma formiral sprevod konjiške orlovske družine, ki jo je pokazal v vsej resnici in veličini. Na čelu konjenika, godba, za njo oddelek v krasne narodne noše oblečenih deklet, kar je za nas štajerce precej novo, nato pa po vrsti: Orličice, Orličji mladenke, mladi, članice in člani, za temi pa je korakala četa mož — Orlov-starešin z ing. Šturmom na čelu, korakala sigurno, resno, možato. Gledalcu je nehote prišlo na misel: Da, če imajo Orli tako organizirano in tako močno starešinstvo, potem se jim ni treba bati sovražnikov.

Moramo pripomniti, da so to možje, ki so resnično vzrasli iz Orla. Dasi je šele deset let, odkar se je Orel ugnedil v Konjicah, vendar je bila njegova šola prava visoka šola. Saj so sedaj Orli-starešine že župani, občinski odborniki, člani načelstva hranilnice in posojilnice, živinorejske zadruge, šolskih odborov, cestnih odborov itd. To je orlovska šola! Tako vzgajajo pri Orlih! Ustanovili pa jih je v Konjicah sedanjji mil. g. arhidijakon Tovornik. Zato je bil dan desetletnice v veliki meri posvečen njemu. V krasnem novem goškem plašču je služil pontifikalno sv. mašo, pri kateri je krasno prepevala celotna orlovska družina, počenši od najmanjših Orličic, pa do starešin... Pa ne samo slovensko, ampak tudi latinske responditorije in Tantum ergo, vse so prepevali vsi... Popoldne je bil vzoren telovadni nastop, ki mu je prisostvovalo veliko in povečini priproste ljudstva. — Zvečer pa je bil komerč, pri katerem je bila tudi lepa vrsta telovadnih in pevskih točk. Nazadnje je poklonila Orlovska družina g. arhidijakonu krasno diplomu, s katero ga je proglasilo za častnega člana.

Tako časti orlovski rod svoje voditelje!

Na vislice!

Maribor, 17. septembra.

Danes se je pred mariborskim porotnim sodiščem nadaljevala razprava proti Ivanu Repotcu, ki je bil obtožen, da je umoril Ivana Veronika. Obtoženi je svoje dejanje venomer tajil. Porotnikom je bilo postavljeno vprašanje, če je Ivan Repotec zakrivil zavratni roparski umor. Porotniki so to vprašanje potrdili z 11 glasovi.

Na podlagi tega krivdoreka porotnikov je sodišče Repotca obsodilo na smrt na vešalih.

Dr. Zalar Ludvik

Ljubljana — Sv. Petra cesta št. 2
zopet redno ordinira

Vjačeslav Šiškov:

Zlato

I.

Šla sta dva skozi tajgo, brezkončni sibirski pragozdi, zroč okrog sebe kot gladna volkova. Hodila sta molče. O čem tudi naj bi govorila? Kadar visi življenje na niti, te mine veselje do klepetanja.

Ko sta bila delala na najdiščih zlata, jih je bilo pet; kot divji lovci so si nabrali tam kupe zlata in pet jih je odšlo odondot. Zdaj pa sta bila samo še dva. Toda Gorjui in Varnak sta vedela, da bo izmed njiju samo eden ostal živ: tako hoče usoda — tajga ima svoje lastne zakone.

Begotno je pogledal Gorjui krepki, košeni hrbet Varnakov: preko njega je bila privezana sekira.

Umoril me bo, je pomislil Gorjui, samo majhna nepazljivost in ubil me bo. On ima sekiro!

Varnak je začutil v srcu misli svojega tovariša: Umoril me bo... če ga bom le malo manj natančno opazoval. Ampak sedel bom na svoji sekiri, spal bom na njej — za mojo glavo gre...

Dvoje zveri, dvoje ljudi, tako sta šla in hodila, košata, medvedjih korakov, in vsak izmed njiju je mislil le to, da mora samo o n imeti vse zlato, da mora samo o n ostati živ.

S svojimi razkuštranimi lasmi sta bila podobna potujočim pregnanim menihom. Z razbojniškimi očmi, na katere so padale košate obrvi, upadlih lic — tako sta hodila drug za drugim in pazila, da sta šla v vselej vstric. Noge jima copetala po zemlji, razsejena trava šuški, veje pokajo in močvarno mahovje polzi. Raztrgane suknje sta si ovila tesno okrog ledij in škornje sta si pod kolena prevezala.

Varnaku leži na duši krivda krvi, toda tudi Gorjuju ni brez nje.

Rimska trdnjava

na naših tleh

V naši neposredni sosesčini, na Gornje Koroškem sta že leta 1928, vodila velika znanstvena izkopavanja avstrijski in nemški inštitut. Letošnje leto pa sta svoje delo osredotočila samo na eno, sicer zelo važno točko na hrib Duel v bližini Bistrice ob Dravi. Vse izkopavanje se je vršilo pod vodstvom znanih učenjakov, vseučiliškega profesorja iz Dunaja dr. Rudolfa Eggera in dr. Bersu-ja, ravnatelja muzeja v Frankfurtu a. M. K temu velikemu raziskovanju sta povabila veliko število mlajših arheologov, da se spoznajo na licu mesta z znanstvenim in metodičnim izkopavanjem. Poleg zastopnikov Belgije, Švice, Romunije je sodeloval iz naše države dr. Josip Klemenec.

Letošnje izkopavanje je bilo pravzaprav samo nadaljevanje že lani pričete delat. Lani odkrita bazilika, in še druge okolščine so dale misliti, da je bilo celo brdo Duel utrjeno ali vsaj pripravljeno za obrambo. Takoj prve dni meseca avgusta so odkrili dohod v trdnjavo. Pot je bila podprta z zidovi, a sam vhod je dobro branil močan stolp. Na tej, severni strani so se ohranili zunanji debeli trdnjaviški zidovi v precejšnji višini. Poleg zunanjih zidov so odkrili še ostanke in temelje mnogih poslopij v notranjosti: veliko poslopje s centralno rimsko kurjavo leži v bližini bazilike. Na koncu letošnje sezone so se prikazali pri zadnjih delih ostanki baptisterija, ki so ga potem tudi popolnoma odkrili. Nahaja se v bližini cerkve popolnoma zase in je napravljen za krščenje »per aspersionem«.

Poleg samih zgradb so našli tudi precej predmetov, ki pomagajo, poleg drugih dejstev, kronološko opredeliti celo trdnjavo. Vsega skupaj imamo dve kulturni dobi. Zgradbe prve kakor tudi druge je uničil požar, kar je razvidno iz zemeljskih plasti in včasih celo iz ostankov oglja. V temeljne zidove celo iz prve dobe so bili vžidani ostanki rimskih nadgrobnih spomenikov iz kasnejše dobe rimskega cesarstva. Tudi par rimskih svetilk bo iz te dobe. Ostanki in tudi cele posode pa kažejo, da so jih rabili ljudje, ki so stanovali tudi v zgodnjem srednjem veku.

Vse to potrjuje domnevo, da je nastala trdnjava na Duelu v oni dobi, ko je prenehal obstojati rimski noriški limes na Donavi. Takrat je nastala potreba zapreti in utrditi direktne vhode v Severno Italijo pa so radi tega nastale ob vseh važnih prometnih žilah nove trdnjave. Te trdnjave so pa obenem služile tudi kot pribežališče okoličanom. Da je temu tako, potrjuje dejstvo, da se nahaja na Duelu velik nezazidan prostor, kamor so begunci v stiski lahko segnali živino. Tudi na te stvari je mislil graditelj trdnjav v šestem stoletju.

Duel leži ob potu, ki vodi ob Bistrici iz Dravske v Ziljsko dolino in od tod preko Pontebe v Italijo. Proti severu pa je trdnjava nevarno ogrožala vsako sovražnikovo prodiranje ob Dravi ali pa celo njegov prehod preko te reke. V čigavi oblasti je bila ta utrdba? — Na vsak način je večinoma gospodaril v njej dotičnik, komur je pripadala Severna Italija, koncem petega in v šestem stoletju.

Važnost odkritij na Duelu leži posebno v tem, da nam dejstva potrjujejo poročila pisateljev, ki jih sicer ni bilo mogoče kontrolirati. Še važnejše je pa to, da dobimo ravno s takimi odkritji zvezo med rimsko dobo in zgodnjim srednjim vekom v naših krajih. Za razširjanje krščanstva je pa bazilika na Duelu tudi velikega pomena.

Celo izkopavanje sta financirala avstrijski in nemški arheološki inštitut. Izčrpano bodo o tem poročali njihovi strokovni časopisi.

Po zakonu o zaščiti države

Ljubljana, 17. septembra.

Danes je senat deželnega sodišča v Ljubljani razsojal o razširjevalcu različnih nemških propagandnih brošur in časopisov. Kot tak je namreč v obtožnici označen Ivan Škrabl, rojen 1890 na Pristavi, okraj Celje. Obtožnica je trdila, da je Škrabl leta 1928, in letos do 20. julija v Ljubljani razširal knjigo »Illustrierte Geschichte der russischen Revolution« in mesečnik »Der drohende Krieg«, v katerih so objavljeni komunistični propagandni članki. Ti listi so po čl. 1 točka 1 zakona o zaščiti javne varnosti in reda v državi z dne 6. januarja prepovedani v naši državi. Razpečevanje obeh tiskovin je prepovedalo ministrstvo notranjih del letos 15. aprila.

Obtoženi Škrabl je priznal, da je bil že lani v zvezi z založništvom knjig »Bund der Freude der Sowjetunion« v Berlinu, od katerega je naročal in prejemal omenjeni mesečnik in knjigo. Mesečno je prej. mal 40 izvodov mesečnika »Der drohende Krieg« ter ga dalje razpečeval med delavce. Knjigo »Ill. Geschichte...« je naročil in razprodal lani in sicer 25 izvodov. Škrabl je bil radi podobnih stvari že parkrat kaznovan. Njegovi spisi so pri državnem pravdništvu že precej obsežni in je v njih zelo lepo zapisan. Obsojen je bil na 4 mesece težke ječe po zakonu o zaščiti države.

Raj za pogumne lovce

Kočevje, 16. septembra.

Vas Verdreng in druge okoliške vasi vznemirja divji prašiči, ki so se pojavili letos v izvanredno velikem številu. Večkrat zalotijo ljudi na polju vepa, ravno ko dela neprecenljivo škodo v koruzi in pri drugih poznojesenskih pridelkih. Zupan g. Putre je aranžiral lovške pogone na to zverjad. Pri takem pogonu je sam ustrelil krasnega sto kilogramov težkega divjega prašiča. Prebivalci bolj hribovskih vasi pa se boje letos še prav posebno medvedov. Tem kosmatincem namreč močno diše hrushke, katerih je pri nas letos izvanredno veliko. Mlad fantič je srečal takega orjaka prav pri »trudapolnem« delu. Da jo je pobrisal pred njim na vse žive in mrtve, je popolnoma razumljivo. Medved, ki je bil zaloten pri nepoštenem delu, jo je ucvrl za fantičem. Ko pa je ta že dosegel vas, se je kosmatinec obrnil in izginil v bližnji hosti. Naši vrli lovci bodo imeli letos zopet dovolj prilike, da se izkažejo v vsej svoji izurjenosti.

Osebnosti

★ **Napredovanje učiteljev.** V ministrstvu prosvete so napredovali sledeči učitelji v 3. skupino II. kategorije: Stancer Josip, strokovni učitelj v Ljutomeru; Knapič Viktor, učitelj v Zalcu; Kašpar Franc, učitelj v Naraplah. Ptuj; Logar Franjo, učitelj v Laporju, Maribor d. br.; Lesnik Jožef, šolski upravitelj v Podvici, Maribor d. br.; Majer Srečko, šolski upravitelj v Vurbergu, Ptuj; Mrovlje Slavko, učitelj v Slovenjgradu; Rus Alojzija, učiteljica v Stogovcih, Ljutomer; Podgoršek Amalija, učiteljica v Konjicah; Jurančič-Dolenc Leopoldina, učiteljica v Remšniku, Prevalje; Erker Josipina, učiteljica v Livoldu, Kočevje; Hegler Friderik, učitelj v Mozlju, Kočevje. — V 4. skupino, II. kategorije so napredovali: Stefancioza Andrej, učitelj v Kuzdoblanu, Murska Sobota; Bajde Anton, učitelj v Mariboru; Šnuderl Hinko, učitelj v Apačah, Ljutomer; Ranfi Ivan, učitelj v Sv. Vidu pri Planini, Šmarje pri Jelšah; Babič Filip, učitelj v Kramarovicah, Murska Sobota; Skok Amalija, učiteljica pri Sv. Andražu v Halozah; Belovci Vilma, učiteljica v Motvarjevcih, Dolenja Lendava; Dworsky Olga, učiteljica v Podčetrtku, Šmarje pri Jelšah; Gabrieli Ana, učiteljica v Podčetrtku, Šmarje pri Jelšah; Slokan Filip, učitelj v Hrastrniku; Perenič Janez, učitelj v Vodicah, Kamnik; Rabič Marija, učiteljica na Dornju, Radovljica. — V 2. skupino III. kategorije: Peček Marta, učiteljica ženskih ročnih del v Ptuj. — V 3. skupino III. kategorije: Simončič Marija, učiteljica ženskih ročnih del v Zavodjem, Slovenjgradec; Cvetko-Vivod Štefanija, učiteljica ženskih ročnih del v Mariboru.

Mrzlo-mokro vreme

pospešuje nastop prehlajen in njihov prenos. Usno in žrelno duplino razkužuje

Panflavin

pastile

ki so zato najbolj prikladne, pri tem pa okusne in neškodljive.

BAYER

Druge vesti

★ **Smrtna kosa.** Umrl je 17. t. m. v Borovnici gostilničar g. Alojzij Godec v 56. letu svoje starosti. Pogreb bo v četrtek 12. t. m. ob 8 zjutraj. — Umrl je včeraj v 48. letu znani ptujski odvetnik dr. Tone Gosak. V petek ga je zadela kap, kateri je v terek podlegel. Pokojnik je bil zaveden narodnjak in je mnogo storil za Ciril Metodovo družbo. Pogreb bo v četrtek.

★ **Nesrečna kmetska žena,** Jerebovka, o kateri smo včeraj poročali, da se je strašno opekla v soboto zvečer (ne v nedeljo, kakor je bilo pomotoma objavljeno) na Ježi pri Crnučah, je v ponedeljek zvečer v bolnici umrla. Rešitev je bila nemogoča.

★ **Natečaj.** Uprava stalne vojne bolnice III. armijske oblasti v Skoplju potrebuje 1 mehanika-desinfektorja, ki zna ravnavati z različni aparati. Kandidat mora biti naš državljan in ne starejši od 35 let, dovršiti je moral mehaniko obrt v naši državi ali v inozemstvu in mora imeti spričevala o svoji dosedajni zaposlitvi. Ostali pogoji so razvidni iz službenega vojnega lista št. 38 od 15. septembra 1929 stran 1567—1568, ki je na razpolago pri pristojnih vojnih okrožjih in vseh orožniških postajah. Lastnoročno pisane prošnje je predložiti na gornji naslov do najkasneje 30. septembra 1929.

★ **Rentnikom Pokojniškega zavoda.** Od Pokojniškega zavoda smo prejeli: Z ozirom na časopisne vesti o sklepu izrednega občnega zbora Pokojniškega zavoda glede izplačila enomesečne rente o priliki deset, odnosno dvajsetletnice Pokojniškega zavoda, pripominjamo, da je ta sklep vezan na presojo načelstva, ali je mogoče dobiti kritje za izplačilo teh zneskov, ki bi znašali približno 300.000 Din. V to svrhu je potreben natančen tehnični račun, na podlagi katerega bi se moglo dognati, da ni finančno ravnovesje zavoda ogroženo, posebno se z ozirom na dejstvo, da ima zavod velik deficit, ker je prevzel vse stare rentnike, ne da bi dobil niti pare za to kritje. Pripomniti pa moramo, da je Pokojniški zavod zadnje dni izvedel prevedbo vseh rentnikov na nov pravilnik, ter da je načelstvo dalo zavarovalno tehničnemu oddelku nalog, naj preštudira vprašanje, ali in v kakšnem obsegu je mogoča nova valorizacija in tako povišanje rent in nadej.

★ **Vreme** je bilo včeraj v Ljubljani jasno, temperatura 23,5 stopinj C. Maribor 22, Zagreb 25, Skopje 24, Split 30 stopinj C. V Belgradu oblačno, padlo je 3 mm dežja.

★ **Strašen roparski umor** v belgrajskem predmestju. V ponedeljek zjutraj so v belgrajskem predmestju v Vojvode Putnika ulici našli

★ **Pri prehlajenjih,** hripi, vnetju vratu, zabreklosti bezgavk, živčnih boleznih, trganju v udih dobro dene, ako se s pol kozarcem naravne »Franz-Josef« grenčice poskrbi za vsakodnevno izpraznjenje črev. Po izjavah vseučiliških klinik se odlikuje »Franz-Josef« voda po zanesljivem učinku ob zelo prijetni porabi. »Franz-Josef« grenčica se dobiva v lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

opalkujeta želodec s to grenko pijačo. Strašno se jima hoče jesti. Orehe požirata cele, z lupino, goltata gobe, ki sta si jih spekla na ognju. Pred nosom, pred očmi, se jima zdi, plešejo dobrodišeči hlebeci, gosti maslena ajdova kaša, mastna zeljeva juha. Zreti, žreti! Toda nobene stvari ni. Po trebuhu se pretaka pijača.

Prokleta zlato! Spati... »Na, dečko, spiva,« pravi Varnak in pogrebe nekaj kosov oglja z naročja, kamor so mu bili padli s prasketajočega ognjišča. Ležita iztegnjena na obeh straneh ognja. Oba mislita: Dobro bi bilo, če bi zaspala in se oba ob istem času zbudila. Pada temna in tesnoba noč. Vse predobro udari sekira na hrusevem toporu... Noža sta nabrušena...

»Ej, Varnak, veš kaj?« »Kaj?« Dolgo je Gorjui molčal. Potem je dejal: »Zakopljiva jih... sicer...« »Kje pa...?« »Kje? Saj jih lahko dava na kakšno drevo.«

Ogenj prasketa, oba se plazita naokrog, budna sta, žive sence dreves. Tema in molk vladata v taji.

Tudi oba tolovaja sta umolknila. »Čemu to?« vpraša končno Varnak.

»To ti sam dobro veš, čemu...« »Ti hočeš to napraviti, da bi bila mirnejša?«

Tako ležita, mežikata. Rada bi spala. Želodec nista znala za dolgo ogoljufati. Ze zopet krulijo po kaši in kruhu.

Sedeta, drug drugemu nasproti. Ostro opazujeta vse kretanje. Nato izvlečeta nože izza škornjev. Gorjui jih dene skupaj in zveže s trakom.

»Včasih v sanjah zbesnim, tedaj se lahko zgodi, da bi zbedel...«

»Da — jaz tudi...«

Odšla sta skupaj v goščavo. Tam so ležali podrti drevesa, je vladala globoka tema. Gorjui se je stotaknil, padel na tla.

»Tu... na tale bor... Tu imajo večerice majhno duplino. Tja bi bilo dobro.«

»Poskusi.«

Gorjui je splezal na drevo, položil noža v zapiščeno veveričje gnezdo. Toda čim se je z nogo oprl ob vejo, da bi splezal dol, je jel naenkrat oklevati.

»... Vraga, on ima vendar sekiro. In če me zdaj z njo ubije...«

»Hej, Varnak!« »Kaj?«

Gorjui mu je že hotel zaklicati, naj gre od drevesa proč, toda premislil si je in zdaj pleza, od veje do veje se pomikajoč, dol.

Varnak puši pipe. Ogenj, ki vzplamti le še semintja, se plazí preko njegovega lokavo smejočega se obraza, temnega in hrapavega kot cedrovo lubje.

»Tepec si,« pravi Varnak.

»Zakaj?« »Z repom moraš vedno mahljati. Ti pa ga vtakneš med šape kot psica. To je mnogo slabše.«

»Ti mojega repa ne vidiš, to je. Tu ga imam!« In Gorjui pomoli Varnaku pred nos obe pesti in prsti na njih so krčevito stisnjeni. Ti prsti se premikajo kakor klešče in v sklopkih pokajo. »Če z njimi pograbiš bika z vrat, mu poide sapale!«

Varnak se je okrenil in potipal sekiro ob pasu. Dobro je vedel, da more Gorjui vreti osemdeset kil težek kamen čez streho barake. Prej je bilo tudi pri njem tako, da je igranje trlat debele vrvi, toda zdaj je bil Varnak slaboten.

Obstala sta pred ognjem, pomežiknila drug drugemu z besnimi očmi in potem legla.

»Ti, cepec, noža se bojiš — sekire pa ne!« je mrmral Varnak.

Gorjuju je postalo tesno. Celo noč ni zatisnil očesa.

(Dalje.)

Sveta življenje in vrvenje

Vprašanje angleškega prestolonasledstva

Angleški kralj je bolan. Njegova krepka konstitucija in pa zdravniška umetnost sta ga že dvakrat rešili smrti. Z ozirom na njegovo starost pa ni izključena nenadna katastrofa, če se bolezen ponovi. Zato je zanimivo, kako je s prestolonasledstvom na Angleškem.

Prestolonasledstvo na Angleškem je urejeno z zakoni, ki so bili izdani pred več kot 200 leti. Kralj Henrik VIII., ki je vladal v prvi polovici 16. stoletja, se je posebno brljal za vprašanje prestolonasledstva, kar je bila posledica njegovih zakonskih izkušenj; oženil se je namreč šestkrat. Vprašanje nasledstva je uredil po svoji volji in parlament je njegove predloge sprejel ter jih razglasil kot zakon o nasledstvu. Kraljeva dinastija Tudorovcev je pa izumrla, zadnja je bila Henrikova hčerka Elizabeta. Tedaj je bila škotska pozvana, da da kralje. Nastopili so Stuartovci in z njihovim prihodom se je začel boj med dvema silama — med monarhijo in parlamentom. Zmagal je parlament in si prilastil pravico odločevanja pri izbiranju kralja.

Leta 1689. je parlament imenoval za kralja Viljema III. in pri tem postavil dve zahtevi: kraljeva oblast je omejena po parlamentu, nevarnost rimskega katalicizma ne sme nikdar ogroziti Angleške. To sta bili dve temeljni načeli in na podlagi teh načel sta bila izdana dva zakona, s katerima se urejuje prestolonasledstvo na Angleškem in ki sta v veljavi še danes: »Zakon o pravicah« iz leta 1689. in »Zakon o prestolonasledstvu« iz leta 1702.

Po prvem zakonu mora biti angleški vladar član anglikanske cerkve; če se oženi, mora biti tudi njegova žena članica anglikanske cerkve. Da bi bilo nasledstvo protestantov na prestolu še bolj zavarovano, je zakon določil, da preide prestol v slučaju, če Stuartovci izumro, na protestantsko nemško dinastijo Hanoveransko, ki je bila nekoliko v sorodu s Stuartovci. Od tedaj je preteklo 200 let in zakona se nista prav nič izpremenila. Prestolonasledstvo je bilo urejeno in je ostalo v rokah protestantske dinastije, in sicer v direktni črti Hanoveranci. Od leta 1714., ko je zasedla prestol hanoveranska dinastija, je vladal angleški kralj v Veliki Britaniji in v Hannoverju. Kraljica Viktorija, ki je zasedla prestol leta 1837., se je morala odpovedati Hannoverju, ker je tamkajšnji zakon izključeval žene od prestolonasledstva.

Angleške dinastije so bile iz raznih dežel. Tudorovci so bili iz Walesa, Viljem III. je prišel iz Holandske, Hanoveranci pa iz Nemčije. Nastala je navada, da je angleški prestol zasedel najstarejši moški potomec in njegovi potomci, če jih je imel, in šele nato je prešlo prestolonasledstvo na najbližje moške člane dinastije.

Najstarejši sin sedanjega kralja Jurija V., princ Waleski, je prestolonaslednik. Njegova ženitev je zato predmet javnega zanimanja. V Evropi je ostalo le malo kraljevskih domov, še manj pa princezinj, posebno princezinj protestantske vere. Zakon s kako katoliško princezino bi bil v nasprotju z angleškimi postavami o prestolonasledstvu in bi izzval komplikacije, četudi bi princezinja spremenila vero in postala članica anglikanske cerkve. V podobnem slučaju bi bilo treba sklicati parlament v svrhu spremembe odredb sedanje ustave. Parlament je edini, ki more spremeniti odredbe sedanje ustave, ki se nanašajo na prestolonasledstvo. Ker so sedanji zakoni silno stari in so bili izdani samo za to, da so zadovoljili takratne zahteve, ni izključeno, da bodo sklenili nove zakone, če jih bodo zahtevale nove razmere in javno mišljenje.

Po sedaj veljavnih zakonih bo sledil princu Waleskemu na prestolu drugi sin kralja Jurija V., vojvoda Yorški, ako bi princ Waleski ostal brez potomcev. Vojvoda Yorški se

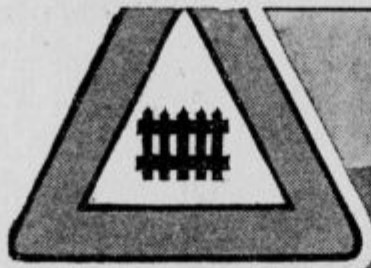
je poročil leta 1923. in je s svojo soprogo prepotoval že razne dele sveta, kakor je to običajno storil princ Waleski. Zanimivo je, da ima vojvoda Yorški svoj lasten dvorni cirkular. Prva številka je izšla 2. novembra 1927 v glavni rezidenci vojvode. To je prvi slučaj, da ima drugi sin kralja svoj lasten cirkular; doslej so dvorni cirkular izdajali samo za kralja in princa Waleskega.

Za vojvodo Yorškim ima pravico, da zasede prestol njegova hčerka princezinja Elizabeta, t. j. princezinja Betty, kakor ji pravijo Angleži. Rodila se je leta 1926. Če bi zasedla prestol, bi bila kraljica Elizabeta II. (Kraljica Elizabeta I. je zasedla prestol leta 1558.)

Nadaljnja sinova kralja Jurija V., princ Henrik in princ Jurij, bi prišla v poštev šele za princezino Elizabeto. Za princem Jurijem bi zasedla prestol njegova sestra princezinja Marija, ki je sicer tretji otrok kralja Jurija V., pa pride v poštev šele zadnja od vseh kraljevih otrok.

Krokodili pred hišnimi vrati

Silno narasla reka Indus je v indijski provinci Sind povzročila strašne poplave. Posebna nevarnost za prebivalce vasi, ki so že itak v skrbeh za svoje življenje in imetje, so krokodili (gaviali), ki se pojavljajo pred hišnimi vrati in vdirajo v hiše. Valovi so namreč pregnali krokodile iz njihovih dosedanjih bivališč in jih vlekli seboj. Krokodili so v valo-

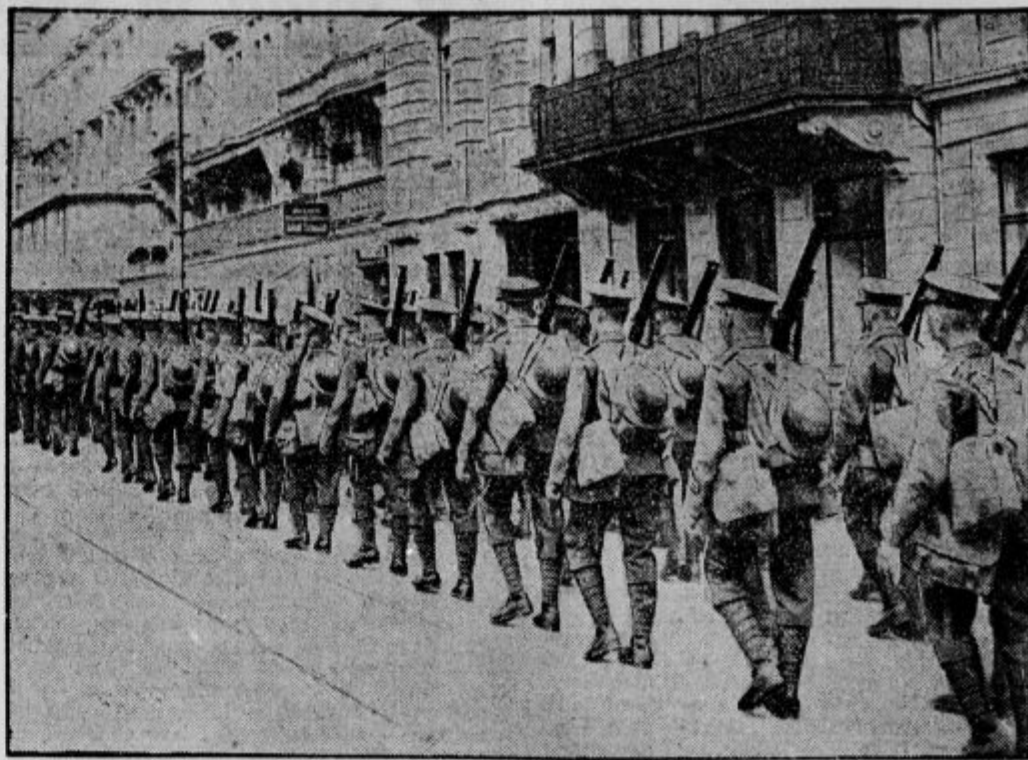


Strašna avtomobilska nesreča. Zgoraj levo: Na to znamenje avtomobilisti niso pazili in so dirjali v — smrt. Med postajama Seefeld in Blumberg (na progi Berlin—Wriezen) so berlinski avtomobilisti, ki so prezrili svarilno znamenje, zavozili v železniško zaporo in jo prelomili. V tem trenutku je privozil vlak, ki jih je zgrabil in vlek 100 m daleč. Avtomobil se je popolnoma razbil, trije potniki so bili takoj mrtvi, dva pa težko ranjena.

vih iskali plitvo vodo in so mislili, da so to našli v hišah, ki leže tik ob bregu. Kmetje so se seveda silno prestrašili, posebno ker mnogi med njimi še nikdar niso videli krokodila. Valovi so gaviale tirali do 80 km daleč od pravega toka reke, tako da sedaj plavajo v krajih, kjer niti vedeli niso, da so sploh take živali. Sedaj prirejajo love na krokodile, da jih bodo zopet iztrebili.

Vsak čas ima svoje lepote

Jesen in zima sta nam vsem prijetna, če smo v elegantnih toplih ulstih in suknjah. Segajmo po najboljših. Suknje in blago v številnih modernih uzorcih samo pri tvrdki DRAGO SCHWAB, LJUBLJANA



Angleške čete zapuščajo Porenje

Tihotapci z demanti

Ze več mesecev so se na londonskem trgu demantov pojavljali surovi demanti, čijih izvora niso mogli ugotoviti. Ker so surovi demanti prihajali na trg v neverjetno velikih množinah in po izredno nizki ceni, bi to moglo katastrofalno vplivati na cene demantov, ki jih je postavil demantski trust. Zadevo so izročili detektivom, katerim se je po dolgotrajni preiskavi posrečilo ugotoviti, da so omenjeni demanti iztihotapljeni z ozemlja Nama, ki je prej pripadalo nemški koloniji v jugozapadni Afriki, po svetovni vojni pa An-

všite v vrečah z južnim sadjem transportirali v London, kjer so jih prodajali po zelo nizki ceni.

Južnoafriška policija je strogo nastopila proti tihotapcem in jih je hotela aretirati. Zadel pa je na oborožen odpor in prišlo je do krvavih spopadov, v katerih je bilo na obeh straneh več mrtvih in ranjenih. Zdi se, da je tihotapstvo vršila organizacija, v kateri je bilo nad 400 oseb. Vtihotapljeni demanti se cenijo na pol milijona funtov šterlingov (138.000.000 Din).

'Anarhisti med seboj

Pred nekoliko dnevi so na kolodvoru v Lille-u našli kovčeg, v njem pa truplo nekega 30 letnega moža. Truplo, katero sprva niso mogli identificirati, je bilo zvezano z vrvo, roke in noge pa še z žico. Kovčeg je bil nekaj dni prej oddan v Parizu. Policija je takoj uvedla vsestransko preiskavo in sedaj ugotovila, da gre za nekega Frederica Rigaudia, ki je bil znana osebnost med pariškimi anarhisti. Bil je to inteligenten človek, ki se je bavil tudi s filozofijo, v njegovem stanovanju pa so se shajali člani te organizacije, takozvani »plemeniti anarhisti«. Njegova mati, ki se je v mlajših letih posvetila anarhistični akciji in propagandi in ki je pod imenom Marie Blanche napisala veliko brošur, je bila pred nekaterimi meseci na enak skrivnosten način umorjena. Tudi njeno truplo je bilo povezano z vrvo in žico, iz česar sledi, da je oba umora izvršila ista oseba in sicer iz političnih vzrokov, ker se niti v prvem niti v drugem slučaju morilec ni dotaknil nobene lastnine svoje žrtve. Štiriindvajset ur pred umorom je Rigaudiu prejel brzojavko, nakar se je takoj pripravil na pot v Pariz, rekoč, da se bo že kak dan vrnil domov. Od takrat ga ni nihče več videl. Ob priliki hišne preiskave so našli šifrirano brzojavko, ki je bila oddana v Parizu. Pariška policija upa, da bo kmalu izsledila zločinca.

Smešnice

»V vasi imate moža, ki je praznoval stoletnico svojega rojstva? Redek slučaj!«
»No, saj je tudi dolgo čakal na njo.«

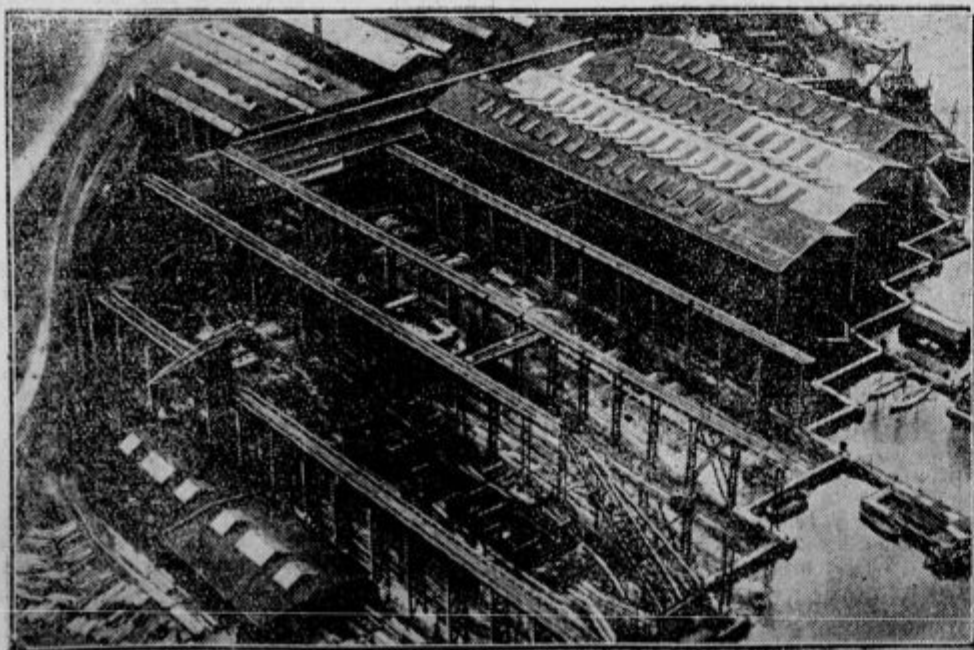
*

»Daj, da Ti sežem v roko, danes je najbolj srečen dan tvojega življenja.«
»Kako, saj se še-le jutri poročim?«
»Prav zato!«

*

»Včeraj sem se sprl s svojo ženo in pri tem končno vendar ugotovil, kdo je gospodar v hiši.«

»Kdo pa?«
»Ona.«



V Kruppovi tovarni za motorje v Kielu je izbruhnil požar, ki je uničil velik del tovarne in številne motorje. Človeških žrtev k sreči ni bilo.



22 letal zgorelo. V eni največjih poljskih tovarn za letala v Poznanju je nastal ogenj, ki je v zelo kratkem času uničil dve lopi z 22 letali in tudi skoro vse delavnice.

MALI OGLASI

Vaška drobna vrstica 1-50 Din ali vsaka beseda 50 par.
Najmanjši oglas 3 Din. Oglasi nad deset vrtijo se računajo višje.
Za odgovor znamko! — Na vprašanja brez znamke ne odgovarjamo.

Službe iskanje

Prodajalka

želi premeniti službo s 15. oktobrom, verzirana v mešani in manufakturni stroki. Ponudbe pod šifro »Vestna št. 10.245« na upravo »Slovenca«.

Kuharica

želi službe pri orožnikih, financarjih ali v kakem župnišču. — Naslov pove upravo »Slovenca« pod števil. 10.324.

Uradnik

neozženjen, z 18 letnim službovanjem pri sodišču in dvema izpitoma, želi službe v odvetniški, notarski ali drugi pisarni ali kot občinski tajnik, organist in kapelnik za vsa godala. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod števil. 10.331.

Prodajalka

špecerije in delikatesne stroke išče službe. Ponudbe na upravo »Slov.« pod »Zanesljiva«.

Učenec

z 2 razredoma mešč. šole, krepke postave, želi vstopiti v trgovino z mešanim blagom, kjer bi imel tudi hrano in stanovanje. Naslov: Ivan Koder, Sečnica, Medvode.

Knjigovodja

vojaščin prost, s parletno prakso, zanesljiv in trezen, želi nastopiti temu primerno službo. Cenjene ponudbe na upravo lista pod šifro »Dobra moč« števil. 10.326.

Službo kot hlapec

h konjem ali v kako trgovino iščem. — Naslov v upravi pod št. 10.344.

Kot učenka

v trgovino želi mesta deklica pošteni staršev z dežele. Dovolila je 4. razred mešč. šole s prav dobrim uspehom. — Nastop takoj. Ponudbe na upravo »Slov.« pod »Poštena in pridna« števil. 10.345.

Službodobe

Polirja

zanesljivega in izvežbaneja takoj sprejme stavebnik E. Tomažič, Ljubljana, Kersnikova ul. 5.

Pestunja

najmanj 25 letna, se sprejme k 10 mesečnemu otroku za Ljubljano. V ponudbi je natančno navesti vsa prejšnja službovanja pod »Zanesljiva« št. 10.311.

Trgovski pomočnik

mlad, se takoj sprejme v manufakturno trgovino I. Cvikl, Ptuj. — Prednost imajo z dežele.

Mizar, pomočnika

sprejem takoj v stalno delo. Henrik Hočevar, mizarstvo, Struge, Dolen.

Steklarski pomočnik

v stroki dobro izurjen, se sprejme. Ivan Kovatič, Maribor, Koroška 10.

Dijaki

Dijaka nižješolca

boljših staršev sprejem na stanovanje in hrano. Naslov v upravi št. 10.301.

Zastopnik

Zastopnike išče

proti mesečni premiji in proviziji. Elektrolux zastopstvo Telma, Ljubljana, Mestni trg 25.

Zastopniki

za obisk privlačnih strank naj sporoče svoj naslov na »Vzajemno pomoč«, Ljubljana, Rožna dolina, cesta VI/2.

Pouk

Gosli poučuje

bivši učitelj konservatorija. Študentovska ul. 9/1.

Šoferska šola

prva oblast. koncesijon. Camernik, Ljubljana (Jugovojta), Dunajska cesta 36. Telef. 2236. Strokovniški teoretični pouk in praktične vožnje na različnih modernih avtomobilih, s pričetkom vsakega prvega.

Pouk živih jezikov

(francoščina, angleščina, italijanščina, nemščina, španščina) v skupinah in za posameznike. Vpisovanje vsak dan od pol 6 do pol 7 zvečer v Beethovnovi ulici 7, pritličje, levo. Vodstvo: prof. S. J. Jeras-Guinot.

Stanovanja

Stanovanje

dveh sob, kuhinje in pritličja se ceno odda s 1. oktobrom. Naslov pove uprava pod št. 10.343.

Prazno sobo

s posebnim vzhodom oddam. Naslov v upravi lista pod števil. 10.342.

Sobo

išče gospod. Gre tudi kot sostanovalec. — Ponudbe na upravo pod »Takoj«.

Objave

Izjava

Izjavljamo s tem, da gosp. Stanko Žagar ni več naš zastopnik in da ne priznavamo nikakih plačil, ki bi jih imenovani sprejemal za naš račun na zavarovalne ponudbe. — Zavarovalna družba »Vardar«, podružnica v Ljubljani.

Razno

Plijuča!

Plijučne bolezni ozdravi dr. Pečnik, pljučni zavod (Privat-Lungenheilstalt), Sečovo, železniška postaja Rogaska Slatina. Sprejema bolne!

Hlude

hrastove, kostanjeve in lipove kupuje v vsaki množini parna žaga - V. Scagnetti, Ljubljana

Prodamo

Puhasto perje

kg po 38 Din razpošiljam po povzetju najmanj 5 kg. Potem čisti beli puh kg po 300 Din. L. Brozović, kemiška čistilna perja. Zagreb, Ilica 82.

Pozor opekarnarji!

Ustnik (Mundstück mit Vorseitzplatte) in mizo za odrezovanje (Abschneidestisch), oboje za zarezni strošek k stroju, sistema Steinbrück, Graz — kupi opekarna Feliks Tavčar, Vodice nad Ljubljano.

Šivalni stroj

»Singer«, cilindar, se po ugodni ceni prodaja. Naslov pove uprava »Slov.« pod števil. 10.302.

Lokomobila »Wolf«

50-60-73 PS, skoro nova, se prodaja ter kupi močnejša lokomobila 100-120-150 PS. Dopisi pod šifro »Lokomobila« na ogl. odd. »Slovenca«.

Strojno pletilstvo

je edino ugodna prilika za takojšnjo doseg do brega zaslužka in lastnega podjetja brez posebnih stroškov in zamude časa. Učne tečaje se nastopi lahko vsak dan. Najboljši pletilni stroji »Walter« vedno v veliki izbiri na zalogi. — F. KOS, Ljubljana, Židovska ulica 5.

Prodaja premoaga

in drv. Dostava na dom. Fran Jezeršek, Vodmat-Moste.

Železno blagajno

srednje dobro ohranjeno, prodaja L. Vasič, Florjanska ulica 37.

Gramofon-kovčeg

s ploščami se ugodno prodaja. Ponudbe na upr. pod »Ugodno«.

Čevljar, cilindar stroj

se poceni prodaja. — Škof Pobreška cesta števil. 9.

Jabolka za prešanje

v vagonih množinah dobavi najceneje Franc Rud. Petelin, Šmartno pri Slovenjgradcu.

Obrt

Žaganje drv

najceneje Uran Franc, Vilharjeva c. Tel. 28-20.

Mi slikamo vse!

Slike poobličja (Porträtbilder), razglednice, slike takoj izgotovljene, industrijske in športne slike. Novo vpetjan fotoatelj z najmodernejšimi aparati. — Fotomeyer, Maribor, Gospodarska 39.

Auto-hladilnike

blatnike in drugo - popravi strokovno, hitro in ceno Gustav Puc, klesarstvo, Ljubljana, naspr. tobačne tovarne.

Koruzo za krmo

oddaja najceneje veletrgovina žita in moke A. VOLK, Ljubljana Realna cesta št. 42

Gotomane

spalne divane, modroce, zložljive postelje, kupite najceneje pri tapetniku Franc Jager - Ljubljana, Sv. Petra nasip 29.

Krušno moko

in vse mlevske izdelke vedno sveže dobite pri A. & M. Zorman Stari trg 32, Ljubljana.

NE OBUDAJTE!

ako nimate vložka v hranilnici, kajti to je mnogo manj neprijetno, kot če nimate posteljnega vložka iz žice ki ga dobite najceneje pri Fr. Stupici, Ljubljana Gosposvetska cesta 1

Istotam dobite tudi kopalne banje, klozatske garniture, vaze in za modroce, morake travo, žimo in vse železnino

POHISTIVO

moderne spalnice, kuhinjske opreme iz trdega ali mehkega lesa, fino izdelano, priporočam cenjenemu občinstvu. Zložljiva pohištva FRANC VELKAVRNI mizarstvo. Vižmarje, (pod klancem) p. št. Vid nad Ljubljano. Priporočam se najtopleje za cenjena naročila katera izvršuje točno po želji in vzorcu. Cene nizke. Delo solidno.

Objava

Uprava državnih monopolov nabavi potom I. ofertalne licitacije, ki se vrši dne 25. septembra 1929 ob 11 dopoldne v pisarni uprave:

100.000 kg „Faltšahel“ kartona v bobinah za štanc- in tiskalne aparate

tobačne tovarne v Nišu za izdelavo škatel za pakiranje »Vardar«-cigaret.

Pogoji, vzorci kakor tudi vsa druga pojasnila se dobe v pisarni ekonomskega oddelka — odseka za nakup — te uprave vsak delavnik od 10—12 dopoldne.

Iz pisarne Uprave drž. monopolov E. M. št. 16.802 z dne 17. avg. v Beogradu.

Ustanovljeno 1885

Ustanovljeno 1885

NAZNANILO!

Tvrda Jos. Köhler, družba z o. z. v Ljubljani, Dunajska c. 19, naznanja p. n. občinstvu, da je otvorila s 17. septembrom v Prešernovi ulici 32 - podružnico, kjer so na prodaj razni kovčgi, damske ročne torbice, aktovke, nogometne žoge, opreme za pse itd.

Obenem opozarjamo, da se bodo v tej podružnici prevzemala tudi naročila za izdelavo novih predmetov po meri, preobleke za kovčge, taške za fotografske aparate itd. ter vsakovrstna popravila.

Glavna trgovina ostane še nadalje na Dunajski cesti 19, kjer bodo razen zgornj omenjenih predmetov v zalogi tudi še nadalje konjske opreme za vožnjo in ježo, razno kovanje, sedlarsko orodje itd. — Postrežba točna in solidna.

Za obilen obisk se priporoča

JOSIP KÖHLER družba z o. z. v Ljubljani



Učiteljski zbor III. državne realne gimnazije v Ljubljani sporoča tužno vest, da je dne 16. septembra 1929 umrla njegova članica, gospa

prof. dr. Vera Vabičeva

in bila dne 17. septembra položena k večnemu počitku na mestnem pokopališču v Mariboru.

Predrago tovarišico in vestno, dobrosrčno učiteljico bomo ohranili v najlepšem spominu.



Potrni neizmerne žalosti naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem pretresljivo vest, da je naša iskreno ljubljena mati, soproga, tašča, stara mati, gospa

Matilda Korman

roj. Plevel

veleposelstnica in gostilničarka

danes v torek, dne 17. septembra 1929 ob pol 1 popoldne, v 49. letu svoje starosti, previdna s tolažili svete vere, mirno zaspala v Gospodu.

Pogreb nepozabne pokojnice bo v četrtek 19. septembra 1929 iz hiše žalosti k farni cerkvi pri Devici Mariji v Pušavi, kjer se opravi ob 10 slovesna zadušna sv. maša in nato zemski ostanki položijo na ondodnem pokopališču k večnemu počitku. Na činžatu, dne 17. septembra 1929.

Joško Korman, soproga. Polde Korman, sin. Franc Plevel, oče. Tilka Gajšek roj. Korman, hči. Dore Gajšek, zet. Dorček Gajšek, vnuk.

ZAHVALA

Vsem, ki so z nami sočustvovali ob prerani izgubi naše nadvse ljubljene in nepogrešljive mame, gospe

Jerice Šturm

in vsem, ki so jo počastili s svojim spremstvom k večnemu počitku, se prav iz srca zahvalujemo.

Ljubljana-Trnovo, dne 18. septembra 1929.

Žalujejo rodbine:

ŠTURM, ŠKRJANC, MENARD.



V neizmerni žalosti naznanja tvrdka L. PAUSER vsem sorodnikom, prijateljem in znancem pretresujočo vest, da je nje dobri in zaslužni šef, gospod

Ludovik Pauser

veletrgovec

v svoji najlepši moški dobi, po usodepolni avtomobilski nesreči za vedno zatisnil svoje oči. Tvrdka izgubi v njem ne le neumorljivega in nenadomestljivega družabnika, temveč tudi dobrega, vzornega človeka in prijatelja, katerega delovanje je bilo posvečeno v splošni dobrobit in poštenje.

Truplo blagopokojnika bo v sredo, dne 18. septembra 1929 ob 16 v kapelici mestnega pokopališča v Pobrežju slovesno blagoslovljeno, ter nato prepeljano v Ribnico na Dolenjskem k večnemu počitku.

Sv. maša zadušnica bo darovana v četrtek, dne 19. septembra 1929 ob 6 v župni cerkvi sv. Magdalene v Mariboru.

Tvrdka bo svojega odhajajočega blagopokojnika za vedno ohranila v častnem spominu.

Maribor, dne 17. septembra 1929.



Sorodstvu, prijateljem in znancem sporočamo tužno vest o smrti našega nepozabnega sorodnika, gospoda

Ludovika Pauser

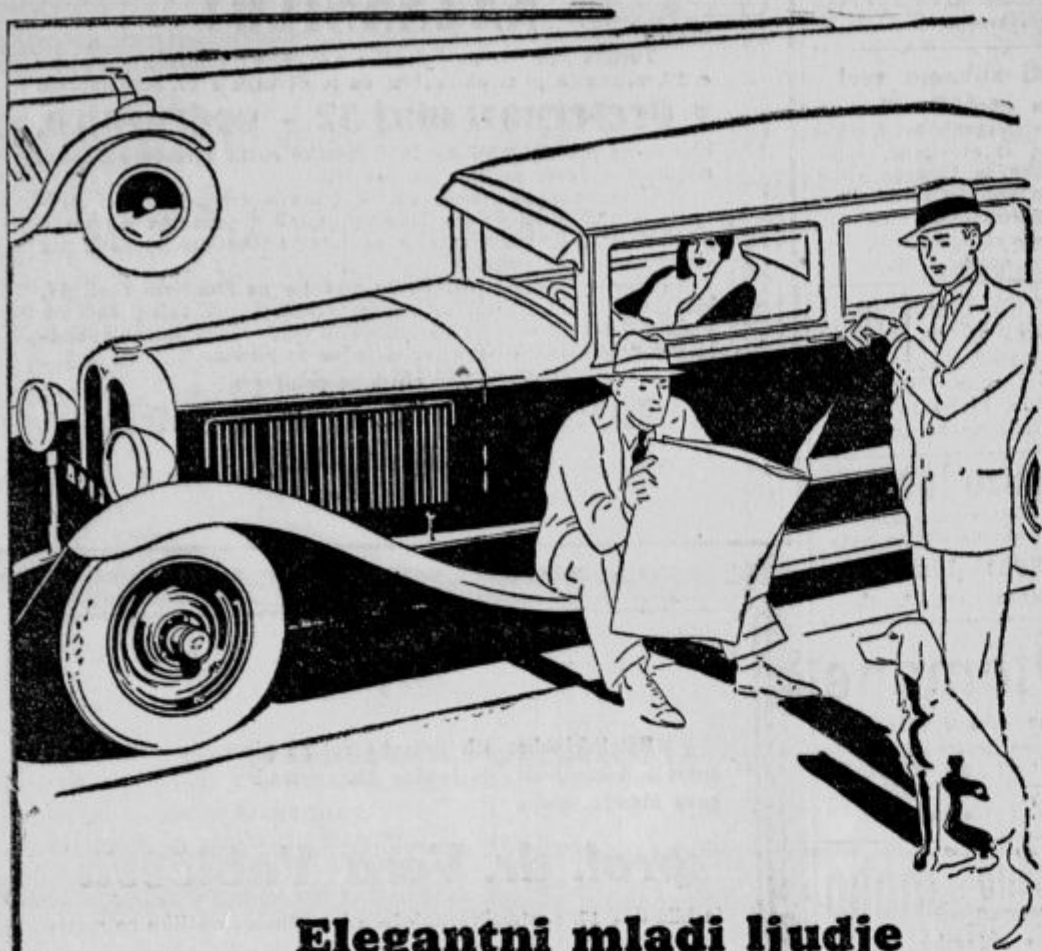
veletrgovca v Mariboru

kateri je dne 15. septembra 1929 po kratkem mučenju vsled posledice usodopolne avtomobilne izdihnil svojo blago dušo. — Truplo pokojnika bo v sredo, 18. septembra 1929 ob 16 v kapelici mestnega pokopališča v Pobrežju slovesno blagoslovljeno ter nato prepeljano v Ribnico na Dolenjskem, kjer se bo vršil pogreb v četrtek, dne 19. septembra 1929 ob 16 iz Pickove hiše na tamkajšnjem pokopališču. Sv. maše zadušnice se bodo darovale v Mariboru in v Ribnici.

Ribnica na Dolenjskem-Maribor, dne 17. septembra 1929.

Žalujejo rodbine:

PICEK, PAUSER in HUČIK. — VSI OSTALI SORODNIKI.



Elegantni mladi ljudje si izbero Oakland

Ta voz si je pridobil naklonjenost mlajšega rodu

Ne samo v Jugoslaviji, ne samo v Evropi, nego vse povsodi na svetu si je Oakland pridobil naklonjenost čisto opredeljenega sloja — elegantnega mlajšega sveta.

Oakland jim ugaja, ker jih spominja nanje, zakaj v njem je brzina in vztrajnost, ki je lastna mladosti. Ugaja jim, ker je na njegovi karoseriji, ki jo je zasnoval Fisher, prav isti pečat elegancije, ki je mladi ljudje iščejo v domačem življenju, na obleki in v vsem, kar je njihovo.

OAKLAND-PONTIAC

CHEVROLET — PONTIAC — OAKLAND — OLDS-MOBILE — MARQUETTE — BUICK — VAUXHALL — LA SALLE — CADILLAC — CHEVROLET TOVORNI VOZovi — G. M. C. TOVORNI VOZovi — FISHER — JEVJE KAROSERIJE

Proizvodi General Motors



Klanjajoč se božji Previdnosti sporočava vsem sorodnikom, znancem in prijateljem, da je Vsemogočni poklical k sebi dne 16. septembra ob pol 11 zvečer našo zlato mamico in dobro sestro, gospo

Marijo Wannisch, roj. Guttman
hišno posestnico

v 77. letu starosti, prevideno s svetimi zakramenti. Pogreb nepozabne bo 18. septembra ob 4 popoldne iz hiše žalosti Sv. Florijana ulica 12 na pokopališče k Sv. Križu.

Greti, hčerka, Evgen Guttman, brat, Mici Štembal, strežnica. Venci se v prid dobrodelnim napravam hvaležno odklanjajo.

VODNE TURBINE

avtom. regulatorje, zatvornice, opreme za žage in mlino iz lesa in dobavlja

G. F. SCHNEITER
ŠKOFJA LOKA

podjetje za zgradbo vod. turbin

Konkurenčne cene! Zahtevajte poročila! — Prvo vrstno referenco!

KINO PODJETJA

Izredno lepo in zelo efektno godbo
Vam proizvaja naš

NOVI TIP GRAMOFONA

Največji izum v zgodovini gramofonije. Enostavna manipulacija. Zmanjša režijo. Privabi posetnike.

KOLOSALNA PRIVLAČNA SILA

tudi za kavarne, restavracije, bare, plesne dvorane itd. — Sporočite nam Vaš cenjeni naslov, pošljemo Vam prospekte. Aparat oddajamo tudi na plačevanje v obrokih. Pridite v našo trgovino in poslušajte, te umotvore!

Centrala za splošno gramofonijo

„GRAMOFON“ - A. RASBERGER - LJUBLJANA

MIKLOŠICEVA 34 - Telefon 33-83
1 minuto od glavnega kolodvora

Godbene instrumente,

muzikalije, glasovirje in gramofone

po najnižjih cenah :::: pri

Josip Höfer, Maribor, Ulica 10. oktobra 2

Opozarjamo na „Mali oglasnik“

v našem dnevniku. — Poslužujte se ga ob vsaki priliki



Motorne lokomotive
za pogon s sirovim oljem

DIESEL-MOTORNE-LOKOMOTIVE

za lahne proge. Posebno ceneni pogon. Popolnoma zanesljive in trpežne skozi dolgo vrsto let pri največjem obteženju počeni od 7.5 KS, Teža v pogonu 2.3 to. za tir 500 mm in več

ORENSTEIN I KOPPEL D. D.
ZAGREB, FRANKOVAJSKA 2/II. - TELEFON BROJ 50-64

Maurice Renard:

Sinja nevarnost

»Upam, da bomo posetili tudi planine!« zakliče Marija Terezija. »Vso zimo sem mislila na srečni trenutek, ko bom zopet enkrat gori pri križu na vrhu Colombiera. Krasno je gori!«

»Še vedno stara neustrašena turistinja!« pravi veselo gospa Monbardeauova. »Kdaj se pa preseliš v Artemare, Marija Terezija?«

»Sem že mislila na to, tetka!«

»Saj imaš še časa za to,« pravi slepa stara mati, božajoč vnukinji lase.

»Kadar se ti bo zljubilo, pa pridi. Tvoja soba je pripravljena in Maksimova tudi.«

Tedaj začne zunaj ropotati doktorjev avtomobil. Monbardeaujevi sedijo vanj. Smeje jih opozarjajo oni iz Mirastela, ko avtomobil zavije v dolino:

»Varujte se onivajgov!«

Zrak je tako tih, da se čuje brenčanje avtomobila dotlej, dokler ne dospe v Artemare.

V. Alarm.

Mirastel, 5. maja, osem dni potem.

Ko je Le Tellier to jutro stopil v svojo delavnico, ga pozdravi solnčni žarek.

Stopa po dvorani, pogleda knjige, nagrmadene ob steno do stropa, odpre okno in vdihne svežino nedeljskega jutra. Nedelja je in to poznaš, če pogledaš kamorkoli v božjo naravo.

Njegov obraz je kakor smehlaj. Kljub zraku, ki je še nedavno dišal po onivajgih in dal človeku na-

skrivaj trepetati, je Le Tellier vendarle vesel, zakaj med staro šaro v podstrežju je iztaknil prastaro knjigo o zvezdoslovju in se sedaj zabava s tem, da jo skuša s povečevalnim steklom čitati.

Knjiga počiva na mizi in mu nudi svoje rokopisne strani. Pa jutro je tako lepo, da se Le Tellier rajši uda sanjarijam. Opoldne je kosilo v Artemaru, Marija Terezija je šla že včeraj tja... Le Tellier sanja... aha, tamkaj se izprehajata njegova soproga in pa stara mati pod ginkobilobovim drevsom, Floflo gre za njima. Kdo pa nekje poje? Ej, to bo Maksim tam v jugozapadnem stolpu, v svoji delavnici. Poje si napev iz neke operete, med tem pa opazuje svoje ribice... Sicer prijetna pesmica!

»Življenje je pa le lepo,« misli Le Tellier. Vsede se k stari knjigi.

Točno v tem hipu potrka na duri, potrka, kakor bi okostenjak potrkal s koščenim prstom, kratko in suho.

»Napreji!«

Kostenjak sicer ni, toda Robert Collin je. In on ima zelo malo mesa in mišičevja. Na njem visi ista suknja kakor vedno. Razprana je že zelo. Brada mu nelepno visi od lic, mlo zro oči izpod zlatih očal. Pošto prinaša.

»Dobro jutro, Robert. Vse v redu?«

»Ne, mojster, ni vse v redu. Nekaj... resnega bi vam rad... povedal... pa sem tako razburjen, da je kar smešno...«

Požre slino, da se sliši in nato sname očali.

»Toda dragec, kaj govorite. Kaj, meni se bojite povedati, kar imate na srcu? Saj vendar veste, kako zelo vas cenim...«

»Zavedam se, da vam moram biti hvaležen za

obstoju, vzgojo, pouk, prijateljstvo... Sicer ne bi... toda tudi sebi sem dolžan... in nimam pravice molčati, čeprav vem, da je moja predrznost zaman... Prisezite, mojster, da ne boste hudi name, če povem!«

Le Tellier zasluži kako in kaj. Bolj ganjen kot presenečen odgovori:

»Ne bom hud.«

»Mojster, ljubim vašo hčerko Marijo Terezijo in vas prosim za njeno roko.«

»Tu ga imaš!« si misli Le Tellier.

Robert Collin pa nadaljuje svoje predavanje, katero je gotovo dolgo časa prej sestavljal in se ga učil.

»Reven sem, sirota, neroden in grd. Saj vem sam, kakšen sem. Če si pa že tako predrzen, da se zaljubiš, boš vsaj še toliko predrzen, da boš tudi zinil kaj. In tako, ljubi mojster, sem storil svojo dolžnost in vem vaš odgovor že v naprej in prosim, da o tej stvari sploh ne govoriva nikoli več.«

»Dragi prijatelj, tudi jaz imam dolžnost. V tem primeru je moja prva dolžnost povprašati svojo hčer... ko bo vsaj že dvajset let stara. Čez dve leti torej bom hčeri povedal, kako in kaj je z vami. Dragi Robert, kar se mene tiče, mislim, da je ženski v čast, če jo ljubite vi. Veste, da vas nimamo le radi, nego da vas naravnost občudujemo. Velik učenjak ste in kar je še več vredno: pošten človek tudi.«

»Saj ne bo hotela... jaz sem zanjo pre...«

»Kdo ve?« pravi Le Tellier zamišljeno. »Imate pa skrajno velike znanstvene zmožnosti — nenavadno ostroumnost — naravnost božansko moč — lahko vam je s tem doseči na svetu še kdovekaj vse. Marija Terezija vse to ravno tako dobro ve kakor jaz. In pravim vam, da vas nič manj ne ceni kakor vas jaz.«